

Monika Pawłowska¹

Główne priorytety polityki zagranicznej prezydenta Andrzeja Dudy

1. Wprowadzenie

Pewne wątpliwości może budzić stwierdzenie o samodzielnej polityce zagranicznej prowadzonej przez polskiego prezydenta w warunkach ustrojowych nałożonych przez Konstytucję RP z 1997 r. Uprawnienia głowy państwa na gruncie tej ustawy zasadniczej mają bowiem charakter dość niejasny. Z jednej strony stawiają go w praktyce na pozycji podmiotu, który dysponuje możliwością jej współkreowania i dają mu prawo do współdecydowania o jej zasadniczych kierunkach. Z drugiej zaś nadają mu literalnie głównie funkcje reprezentacyjne i zobowiązują do uzgadniania swoich posunięć z Prezesem Rady Ministrów i ministrem spraw zagranicznych, ograniczając poważnie jego samodzielność w tej dziedzinie². Nieostrość regulacji ustrojowych sprawia, że polityczna rola

---

¹ Mgr, doktorantka w Instytucie Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego; pawlow-ska.monika.jolanta@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7405-0754>.

² Zob.: J. Ciapała, *Prezydent w systemie ustrojowym Polski (1989–1997)*, Warszawa 1999, s. 214; M. Grzybowski, P. Mikuli, *Realizacja konstytucyjnych kompetencji Prezydenta RP w sferze stosunków międzynarodowych*, [w:] *System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa*, red. M. Grzybowski, Warszawa 2006, s. 53; A. Chorążewska, *Model prezydentury w praktyce politycznej po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r.*, Warszawa 2008, s. 33; L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 1998, s. 74; B. Banaszak, *Kompetencje Prezydenta RP w zakresie spraw zagranicznych i ich realizacja*, [w:] *Instytucje prawa konstytucyjnego w dobie integracji europejskiej. Księga jubileuszowa dedykowana prof. Marii Kruk-Jarosz*, red. J. Wawrzyniak, M. Laskowska, Warszawa 2009, s. 447.

prezydenta w znacznej mierze zależy od osobowości osoby sprawującej tę funkcję, jej przekonania o kompetencjach do tego stanowiska immanentnie przypisanych, a także stosunków z rządem.

W przypadku wybranego w 2015 r. na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Andrzeja Dudy w tej ostatniej dziedzinie niemal od początku kadencji miał on do czynienia z Radą Ministrów wywodzącą się z tego samego co on obozu politycznego. Stąd jego funkcjonowanie w obrębie polityki zagranicznej odbywa się w warunkach współdziałania z rządem, a nie kohabitacji. W praktyce tego współdziałania dostrzegalny jest pewien „podział ról”. O ile Prezes Rady Ministrów odgrywa decydującą rolę w kształtowaniu polskiej polityki europejskiej, w znacznej mierze powiązanej z polityką wewnętrzną państwa³, która na podstawie art. 146 ust. 1 Konstytucji w zakresie wykonawczym stanowi wyłączną kompetencję rządu, o tyle w kwestiach wykraczających poza stosunki w ramach Unii Europejskiej dominujące znaczenia ma prezydent⁴. Stąd można mówić o jego samodzielnej działalności w polskiej polityce zagranicznej (abstrahując od wewnętrznych uzgodnień z premierem czy prezesem Prawa i Sprawiedliwości). I tak w znacznej mierze na Dudzie spoczywa realizacja kontaktów ze Stanami Zjednoczonymi czy Ukrainą, a także aktywność władz polskich na forum ONZ. Prezydent odgrywa wiodącą rolę również w sprawach związanych z Inicjatywą Trójmorza.

2. Inicjatywa Trójmorza

Jednym z podstawowych obszarów działania Dudy w zakresie polityki zagranicznej jest dążenie do umacniania kontaktów i tworzenie głębszych więzi między należącymi do Unii Europejskiej państwami Europy Środkowej. O wadze, jaką przywiązywał do tej dziedziny świadczy choćby to,

---

³ Trybunał Konstytucyjny, *Spór kompetencyjny dotyczący określenia centralnego konstytucyjnego organu państwa, który uprawniony jest do reprezentowania Rzeczypospolitej Polskiej w posiedzeniach Rady Europejskiej*, <https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/komunikaty-prasowe/komunikaty-po/art/2930-spor-kompetencyjny-dotyczacy-okreslenia-centralnego-konstytucyjnego-organu-panstwa-ktory-upraw> [dostęp: 21.10.2021].

⁴ Ł. Wójcik, *Pięć lat Dudy. Polsce PiS bliżej do Ameryki niż Europy*, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1961274,1,piec-lat-dudy-polsce-pis-blizej-do-ameryki-niz-europy.read> [dostęp: 21.10.2021].

że pierwszą wizytę międzypaństwową po objęciu prezydentury w 2015 r. złożył w Estonii. Pod koniec 2015 r. z inicjatywy Dudy oraz prezydenta Rumunii reaktywowano tzw. Bukaresztańską Dziewiątkę, gromadzącą państwa wschodniej flanki NATO (Bułgarię, Czechy, Estonię, Litwę, Łotwę, Polskę, Rumunię, Słowację i Węgry), która po raz pierwszy spotkała się jeszcze za kadencji poprzedniego prezydenta Bolesława Komorowskiego. W czasie szczytu w listopadzie 2015 r. państwa te uzgodniły wspólne stanowisko przed szczytem NATO, który odbył się w następnym roku w Warszawie. We wspólnej deklaracji potępiły agresywną politykę Rosji, zadeklarowały działania na rzecz wzmocnienia wschodniej flanki Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz zapewnienia silnej obecności wojskowej NATO w regionie, a także zobowiązały się do zwiększenia wydatków na cele militarne⁵. Kolejne szczyty grupy B9 odbyły się w 2018 r. w Warszawie, w 2019 r. w Koszycach i w 2021 r. w Bukareszcie.

Jednak podstawowym instrumentem zacieśnienia kontaktów na tym obszarze jest Trójmorze. Współtwórcą i zasadniczą siłą napędową tego projektu jest właśnie Duda. Był on inicjatorem jego powstania, obok prezydent Chorwacji Kolindy Grabar-Kitarović. Pierwsze kroki do stworzenia tej inicjatywy zostały poczynione podczas 70. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ we wrześniu 2015 r., na której gościł polski prezydent. Konkretyzacja idei Trójmorza nastąpiła podczas szczytu w Dubrowniku 25–26 sierpnia 2016 r., z udziałem Andrzeja Dudy, podobnie jak podczas późniejszych szczytów inicjatywy.

Efektem tego spotkania była deklaracja, która określiła Trójmorze jako przedsięwzięcie, mające na celu przede wszystkim rozwój współpracy infrastrukturalnej i gospodarczej pomiędzy środkowoeuropejskimi członkami Unii Europejskiej. Podczas szczytu podkreślono, że inicjatywa nie ma stanowić organu konkurencyjnego dla UE, a wręcz przeciwnie. Uzasadniano, że dzięki „poszerzeniu istniejącej już współpracy w dziedzinie energii, transportu, komunikacji cyfrowej oraz sektorów gospodarczych Europa Środkowa i Wschodnia staną się bardziej bezpieczne i bardziej konkurencyjne, przyczyniając się tym samym do wzmocnienia Unii Euro-

---

⁵ K. Sobczyk, *Współpraca ośrodków prezydenckich państw wschodniej flanki NATO w toku przygotowań do szczytu Sojuszu w Warszawie*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2016, nr 1–4, s. 55–57.

pejskiej jako całości”⁶. Niekonkurencyjność Trójmorza wobec Unii, a raczej komplementarność tych dwóch instytucji podkreślana była zarówno w późniejszych deklaracjach samej inicjatywy⁷, jak i w wypowiedziach współtworzących je polskich polityków, w tym samego Dudy⁸.

Jednocześnie według zamysłów polskiego prezydenta Trójmorze miało proadzić do wzmocnienia znaczenia państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej wobec państw „starej Unii” czy też postrzeganych jako jej współhegemonów Francji i Niemiec. Miało też służyć utrzymaniu specyfiki polityczno-ideologicznej części państw regionu w stosunku do rozwiązań preferowanych przez unijną większość, a więc *de facto* celom wewnętrznym rządów takich państw, jak Polska i Węgry. Podczas szczytu w Dubrowniku stwierdził on, że „konieczne jest zniuansowanie układu relacji pomiędzy »centrum« i wskazanymi przez nie »peryferiami«, którego istotą jest jednokierunkowy transfer rozwiązań politycznych, ekonomicznych i kulturowych. Bardzo często abstrahuje on narodowej wrażliwości i lokalnego kontekstu, uwarunkowanego odmienną historią i tradycją”⁹. Można więc założyć, że w myśl założeń polskiego prezydenta inicjatywa ta miała mieć oprócz gospodarczego również charakter polityczny, służący wzmocnieniu znaczenia państw Europy Środkowej w Unii. Natomiast główny ówczesny doradca Dudy w zakresie polityki zagranicznej, Krzysztof Szczerski (wówczas minister w Kancelarii Prezydenta RP) przedkładał w 2016 r. koniecz-

---

⁶ *Wspólna deklaracja w sprawie Inicjatywy Trójmorza*, <http://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,105,wspolna-deklaracja-w-sprawie-inicjatywy-trojmorza.html> [dostęp: 21.10.2021].

⁷ *Joint Declaration of The Sixth Summit of The Three Seas Initiative*, <https://www.prezydent.pl/en/news/art,1265,joint-declaration-of-the-sixth-summit-of-the-three-seas-initiative.html> [dostęp: 21.10.2021].

⁸ M. Szudrzyński, *Krzysztof Szczerski: Trójmorze nie jest alternatywą dla UE*, <https://www.rp.pl/wydarzenia/art10946661-krzysztof-szczerski-trojmorze-nie-jest-alternatywa-dla-ue> [dostęp: 21.10.2021]; *Czaputowicz: Trójmorze nie jest konkurencją dla UE*, <https://forsal.pl/artykuly/1432895.czaputowicz-trojmorze-nie-jest-konkurencja-dla-ue.html> [dostęp: 21.10.2021]; *Prezydent: Państwa Trójmorza są współtwórcami Europy Środkowej – sprawczej i podmiotowej*, <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/1263177,przemowienie-andrzeja-dudy-na-szczycie-trojmorza.html> [dostęp: 21.10.2021].

⁹ *Wystąpienie Prezydenta RP Andrzeja Dudy podczas Dubrovnik Forum 2016, 25 sierpnia 2016 r.*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/art,69,wystapienie-prezydenta-rp-pana-andrzeja-dudy-podczas-dubrovnik-forum-2016.html> [dostęp: 21.10.2021].

ność rozszerzenia inicjatywy Trójmorza o komponent bezpieczeństwa¹⁰. (W domyśle skierowany przeciw agresywnym planom Rosji).

Kolejny szczyt inicjatywy odbył się w Warszawie w 2017 r. Z kilku względów miał on wyższą rangę. Po pierwsze, wzięło w nim udział więcej głów państw regionu Trójmorza. Po drugie, jego goście przybywali już z bardziej skonkretyzowanymi planami dotyczącymi inicjatywy. Po trzecie zaś, wziął w nim udział prezydent USA Donald Trump, obejmując faktycznie nieformalny patronat zewnętrzny nad projektem. W podpisanej w Warszawie kolejnej deklaracji zwrócono uwagę na konieczność rozwoju współpracy na osi Północ–Południe, jednak jedynie w kwestiach: gospodarczych, infrastrukturalnych, energetycznych, ochrony środowiska, badań i rozwoju, technologii cyfrowej¹¹. Zdecydowano również o powołaniu w ramach inicjatywy Forum Biznesowego.

W myśl tych założeń Trójmorze miało przyczynić się do przełamania w praktyce impasu w tej dziedzinie, jaki panował przez wiele lat, mimo powszechnego dostrzegania konieczności nawiązania w tych zakresach bliższej współpracy w obszarze Europy Środkowej¹². Znaczenie projektu ograniczone zostało przy tym do współpracy gospodarczej, pomijając zupełnie względy ściśle polityczne czy militarne. Stąd nie stanowi on załączku bloku politycznego, a jedynie platformę współpracy między państwami. Jednocześnie ujmuje cele mające charakter geostrategiczny, jak choćby tworzenie powiązanej infrastruktury transportowej czy zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego¹³. Nie ma też charakteru ściśle zinstytucjonalizowanego, a raczej ugrupowania nieformalnego¹⁴.

---

¹⁰ Z. Parafianowicz, M. Potocki, Szczerski: *Trójmorze rośnie dzięki współpracy z Rumunią i Chorwacją*, <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/973435,szczerski-trojmorze-rumunia-chorwacja.html> [dostęp: 21.10.2021].

¹¹ *The Second Summit of the 3 Seas Initiative. Joint Declaration*, <https://www.ceep.be/www/wp-content/uploads/2017/07/THE-SECOND-SUMMIT-OF-THE-3-SEAS-INITIATIVE-joint-declaration-2017.pdf> [dostęp: 21.10.2021].

¹² M. Gniazdowski, *Trójmorze – nowy instrument w polskiej polityce zagranicznej*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2017, nr 4, s. 79.

¹³ K. Szczerski, *Utopia Europejska. Kryzys integracji i polska inicjatywa naprawy*, Kraków 2017, s. 251.

¹⁴ P. Kowal, A. Orzelska-Stączek, *Inicjatywa Trójmorza: geneza, cele i funkcjonowanie*, Warszawa 2019, s. 59.

Kolejne szczyty Trójmorza odbyły się w Bukareszcie (2018), Lublanie (2019), Tallinie (2020) i Sofii (2021). Najważniejsze decyzje zapadły podczas pierwszego z nich. Ustanowiono wówczas Fundusz Trójmorza, mający charakter komercyjny, który jednak jest zasilany głównie przez instytucje państwowe. Określono również 48 głównych projektów, które miały być realizowane we współpracy między państwami inicjatywy¹⁵. W 2021 r. liczba tych projektów wzrosła do 90¹⁶. Dodatkowo Stany Zjednoczone obiecały wysokie wsparcie finansowe projektów realizowanych przez inicjatywę, wynoszące nawet do 1 mld dolarów¹⁷.

Niewątpliwie Duda stanowi główną postać inicjatywy Trójmorza. Jest nie tylko jej współinicjatorem, ale również zasadniczą siłą inspirującą integrację infrastrukturalno-gospodarczą pomiędzy środkowoeuropejskimi członkami Unii Europejskiej. W tym zakresie działania polskiej głowy państwa związane z tym projektem można rozpatrywać jako wyraźny sukces, przełamujący wieloletnią niemożność w tej dziedzinie.

Jednak w tej polityce nie brakuje również porażek. Pierwszą z nich jest ograniczenie Trójmorza tylko do kwestii gospodarczych. W pierwotnych zamierzeniach Dudy miało ono zawierać w sobie komponenty: polityczny i związany z bezpieczeństwem regionu. Można nawet stwierdzić, że miało w pewnym sensie stanowić rozszerzenie Grupy Wyszehradzkiej, będącej *de facto* tworem coraz bardziej zamierającym. Jednak przekształcenie Trójmorza w polityczną przeciwwagę dla hegemonów „jądra Unii” – przede wszystkim Niemiec – oraz dodatkowy instrument bezpieczeństwa zewnętrznego, spaliło na panewce już w trakcie zawiązywania inicjatywy. Za drugie niepowodzenie można uznać nierównomierne zaangażowanie członków Trójmorza w realizowane czy planowane pod jego auspicjami projekty. Choć obejmuje ono dwanaście państw (Austrię,

---

¹⁵ A. Wojtaszak, *Stanowisko państw Europy Środkowej wobec Inicjatywy Trójmorza*, „Społeczeństwo i Polityka” 2021, nr 1, s. 50.

¹⁶ *Status Report of 2021*, <https://projects.3seas.eu/report> [dostęp: 21.10.2021].

¹⁷ *Deklaracja wsparcia finansowego USA dla Inicjatywy Trójmorza*, <https://ies.lublin.pl/komentarze/deklaracja-wsparcia-finansowego-usa-dla-inicjatywy-trojmorza/> [dostęp 21.10.2021]. Przekazanie 300 mln dolarów do Funduszu Trójmorza zostało zatwierdzone przez amerykańską agencję rządową DFC w grudniu 2020 roku. USA: Rząd zatwierdził 300 mln dolarów na Fundusz Trójmorza, <https://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/1498747,usa-rzad-dotacja-fundusz-trojmorze-energetyka-transport-infrastruktura.html> [dostęp: 21.10.2021].

Bułgarię, Chorwację, Czechy, Estonię, Litwę, Łotwę, Polskę, Rumunię, Słowację, Słowenię i Węgry), tylko część z nich wykazuje w praktyce szersze nim zainteresowanie. Najbardziej zdystansowane stanowisko zajmują Czechy i Austria, należące jednocześnie do najsilniejszych ekonomicznie państw tego obszaru. Niejednorodne zainteresowanie poszczególnych państw widać najlepiej na przykładzie Funduszu Trójmorza, którego podstawę stanowią środki wygenerowane przez Polskę i USA¹⁸.

3. Stosunki z USA

Andrzej Duda od początku swojej pierwszej kadencji starał się o intensyfikację kontaktów ze Stanami Zjednoczonymi. Związane było to z postrzeganiem przez niego, jak i wspierające go Prawo i Sprawiedliwość, tego państwa jako zasadniczego gwaranta bezpieczeństwa Polski, zwłaszcza ze strony Rosji. Innym ważnym tematem było zniesienie przez USA wiz dla Polaków. Dobre stosunki z tym państwem miały także zwiększać rolę Rzeczypospolitej w polityce światowej i europejskiej, a także służyć umocnieniu prestiżu Dudy wewnątrz kraju. Stąd zdecydowanie największą liczbę wizyt zagranicznych polski prezydent odbył właśnie do USA (wliczając w to udział w obradach ONZ i szczycie nuklearnym w 2016 r.).

Pierwszą podstawową sprawą było wzmocnienie bezpieczeństwa Polski jako wschodniej flanki Sojuszu Północnoatlantyckiego i uzyskanie wsparcia Stanów Zjednoczonych dla polityki Rzeczypospolitej prowadzonej wobec jej wschodnich sąsiadów. Podczas pierwszego bezpośredniego spotkania Dudy i prezydenta USA Baracka Obamy w czasie 70. sesji Zgromadzenia Ogólnego Stanów Zjednoczonych we wrześniu 2015 r. głównymi tematami były właśnie kwestie bezpieczeństwa oraz polityki wschodniej, przede wszystkim wsparcia dla integralności terytorialnej Ukrainy i sankcji wobec Rosji¹⁹. Pogłębienie kwestii amerykańskiej gwarancji bezpieczeństwa dla Polski nastąpiło podczas szczytu NATO w Warszawie w lipcu 2016 r., którego oficjalnym gospodarzem był Andrzej Duda. Stany Zjednoczone zobowiązały się do bycia koordynatorem

¹⁸ The Three Seas Initiative Investment Fund, <https://3siif.eu/> [dostęp: 26.10.2021].

¹⁹ *Prezydent Duda rozmawiał z prezydentami USA, Ukrainy i szefem Rady Europejskiej*, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C410052%2Cprezydent-duda-rozmawial-z-prezydentami-usa-ukrainy-i-szefem-rady-europejskiej.html> [dostęp: 26.10.2021].

wielonarodowej grupy batalionowej NATO na terenie Polski. Ponadto na zasadzie umowy dwustronnej Stany Zjednoczone potwierdziły zamiar перебазowania oddziałów wojskowych na teren naszego kraju²⁰. Z kolei podczas spotkania z prezydentem Obamą w czasie 71. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ głównym tematem było przekonywanie – z sukcesem – Stanów Zjednoczonych do poparcia kandydatury Polski na niestającego członka Rady Bezpieczeństwa ONZ²¹.

W latach 2015–2016 Duda starał się przede wszystkim podtrzymać dotychczasowe kontakty Polski z USA, koncentrując się przy tym na realizacji bieżących najważniejszych kwestii dla Rzeczypospolitej, przede wszystkim spraw bezpieczeństwa. Należy przy tym zauważyć, że w tym czasie kontakty między obu państwami ulegały okresowemu pogorszeniu, również ze względu na sprawy wewnętrzne Polski (na przykład spór o Trybunał Konstytucyjny), budzące sprzeciw ówczesnej administracji USA²².

Działania Andrzeja Dudy nabrały nowej dynamiki po wyborze bliźszego mu ideologicznie Donalda Trumpa na prezydenta Stanów Zjednoczonych. Do pierwszego spotkania obu głów państwa doszło w lipcu 2017 r. podczas wizyty Trumpa w Warszawie na szczycie Trójmorza. Jej przeprowadzenie było przez ówczesne władze przedstawiane jako wielki sukces polskiej dyplomacji i samego polskiego prezydenta oraz rządu Prawa i Sprawiedliwości. Głównymi tematami rozmów Dudy i Trumpa było zapewnienie stałej obecności wojsk USA w Polsce oraz dalsze rozwinięcie kontaktów gospodarczych pomiędzy tymi państwami. Jednocześnie amerykański prezydent udzielił wyraźnego poparcia dla promowanej przez polskiego prezydenta inicjatywy Trójmorza²³.

---

²⁰ P. Soloch, P. Pietrzak, *Szczyt NATO w Warszawie: uwarunkowania, rezultaty, wnioski dla Polski*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2016, nr 1–4, s. 26.

²¹ *W USA Prezydent zabiegał o poparcie kandydatury Polski do RB ONZ*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,122,w-usa-prezydent-zabiegal-o-poparcie-kandydatury-polski-do-rady-bezpieczenstwa-onz.html> [dostęp: 26.10.2021].

²² J. Bielecki, *USA zamykają drzwi przed Polską. Barack Obama nie spotka się z Andrzejem Dudą*, <https://www.rp.pl/kraj/art11119331-usa-zamykaja-drzwi-przed-polska-barack-obama-nie-spotka-sie-z-andrzejem-duda> [dostęp: 26.10.2021].

²³ P. Lasiuk, *Donald Trump w Polsce. Analiza dyskursu prawniczych tygodników opinii*, „Studia Medioznawcze” 2018, nr 2, s. 55–66; *Prezydent: Wizyta Donalda Trumpa wzmocnia pozycję Polski*, <https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/7955,Prezydent-Wizyta-Donald-Trump-wzmocnia-pozycje-Polski.html> [dostęp: 26.10.2021].

Kontynuacja rozmów na te tematy między głowami obu państw nastąpiła we wrześniu 2018 r., w czasie oficjalnej wizyty Dudy w Waszyngtonie. Polski prezydent poruszył sprawę utworzenia w naszym kraju – ważnej dla bezpieczeństwa Polski – stałej bazy wojsk amerykańskich, która według niego mogłaby nazywać się Fort Trump²⁴. Realnym rezultatem spotkania było podpisanie Wspólnej deklaracji o polsko-amerykańskim partnerstwie strategicznym. Zapowiadała ona rozwój współpracy w dziedzinie obronności, wzmocnienie obecności militarnej USA na terenie Rzeczypospolitej, ale też zwiększone współdziałanie w dziedzinie wymiany handlowej, wspólnych badań, a także energetyki. W tym ostatnim punkcie ważna była deklaracja przeciwdziałanie projektowi gazociągu Nord Stream 2, idea którego budowy od początku była zwalczana przez Polskę²⁵.

Konkretyzacja tego porozumienia w gestii bezpieczeństwa nastąpiła w podpisanej w czerwcu 2019 r. przez obu prezydentów podczas kolejnej wizyty Dudy w USA Wspólnej deklaracji o współpracy obronnej w zakresie obecności sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przewidywała ona zwiększenie kontyngentu żołnierzy amerykańskich w Polsce, utworzenie w naszym kraju wysuniętego dowództwa dywizyjnego USA, powstanie wspólnych centrów szkoleniowych²⁶. Zapowiedziano także zakup przez Polskę nowoczesnych amerykańskich myśliwców F-35. W czasie kolejnego spotkania prezydentów w Nowym Jorku we wrześniu 2019 r. ustalono konkretną lokalizację stacjonowania sił zbrojnych USA na terenie Rzeczypospolitej. Dodatkowo Trump zapowiedział rozszerzenie amerykańskiego programu bezwizowego na Polaków, co rządzący obóz przypisał jednoznacznie staraniom Dudy²⁷. Podczas kolejnej wizyty polskiego

---

²⁴ *Baza USA w Polsce. Duda proponuje nazwę „Fort Trump”*, <https://www.rp.pl/kraj/art1739981-baza-usa-w-polsce-duda-proponuje-nazwe-fort-trump> [dostęp: 26.10.2021].

²⁵ *Wspólna deklaracja o polsko-amerykańskim partnerstwie strategicznym*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,1131,prezydenci-polski-i-usa-podpisali-wspolna-deklaracje-o-partnerstwie-strategicznym.html> [dostęp: 26.10.2021].

²⁶ *Wspólna Deklaracja o Współpracy Obronnej w zakresie obecności sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,1440,wspolna-deklaracja-prezydentow-o-wspolpracy-obronnej-w-zakresie-obecnosci-sil-zbrojnych-usa-na-terytorium-rp.html> [dostęp: 26.10.2021].

²⁷ *Politycy o zniesieniu wiz do USA*, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C522501%2Cpolitycy-o-zniesieniu-wiz-do-usa.html> [dostęp: 26.10.2021].

prezydenta w USA rozmawiano na temat powiększenia obecności wojskowej armii USA w Polsce, potwierdzono zapisy polsko-amerykańskiej umowy z września 2019 r. w sprawie rozwoju sieci 5G oraz zapowiedziano zawarcie umowy dotyczącej rozwoju polskiej energetyki jądrowej (została podpisana w październiku 2020 r.)²⁸. Spotkanie było ważne również w kontekście wewnętrznej sytuacji w Polsce, bowiem Trump udzielił Dudzie jednoznacznego poparcia w wyborach prezydenckich²⁹.

Stosunki z USA uległy pogorszeniu na początku 2021 r., w czym istotny udział miał również Duda. Zdecydowanie poparł w wyborach prezydenckich w Stanach Zjednoczonych bliższego mu ideologicznie Trumpa. Negatywny stosunek do wyboru Joe Bidena podkreśliło złożenie mu początkowo przez Dudę gratulacji z okazji udanej kampanii wyborczej, a nie zwycięstwa w elekcji, jak robili to przywódcy innych państw. Nie potępił też okupacji Kapitolu przez zwolenników Trumpa. Dowodem na osłabienie relacji pomiędzy oboma państwami był brak bezpośredniego spotkania pomiędzy Bidenem a Dudą podczas ich uczestnictwa w szczycie ONZ we wrześniu 2021 r., co było do tej pory ogólnie przyjętą praktyką w stosunkach polsko-amerykańskich. Szef Biura Polityki Międzynarodowej w Kancelarii Prezydenta RP, Jakub Kumoch wyjaśniał to niezadowolającym Polskę zachowaniem administracji amerykańskiej w sprawie gazu Nord Stream 2 i sytuacji w Europie Środkowo-Wschodniej. Sam natomiast Duda tłumaczył to o wiele bardziej dyplomatycznie, posiadaniem przez prezydenta USA o wiele poważniejszych problemów, które zajmują go o wiele bardziej niż kwestia współpracy z Polską, w której to dziedzinie „nic złego się nie dzieje”³⁰. Równocześnie można dostrzec symptomy dążenia do polepszenia kontaktów z Bidenem. W obliczu kryzysu w stosunkach polsko-amerykańskich wywołanych „lex TVN”,

---

²⁸ Spotkanie prezydentów Andrzeja Dudy i Donalda Trumpa, https://www.pism.pl/publikacje/Spotkanie_prezydentow_Andrzeja_Dudy_i_Donaldal_Trumpa [dostęp: 26.10.2021].

²⁹ E. Bieńczak, *Donald Trump poparł Andrzeja Dudę przed wyborami: „Liczę, że mój przyjaciel odniesie sukces”*, https://www.rmfm24.pl/raporty/raport-wybory-prezydenckie2020/najnowsze-fakty/news-donald-trump-poparl-andrzeja-dude-przed-wyborami-licze-ze-mo,nld,4573039#crp_state=1 [dostęp: 26.10.2021].

³⁰ *Duda o współpracy Polska-USA: Jeszcze nie tak bliska jak za Trumpa*, <https://www.rp.pl/polityka/art18942181-duda-o-wspolpracy-polska-usa-jeszcze-nie-tak-bliska-jak-za-trumpa> [dostęp: 30.10.2021].

Duda zapowiadał zawetowanie ustawy, również ze względu na możliwe zakłócenia relacji z polskimi partnerami zagranicznymi (w domyśle – ze Stanami Zjednoczonymi)³¹.

Można zauważyć, że priorytet polityki Dudy wobec USA stanowiły kwestie bezpieczeństwa. Niejako na marginesie poruszano także kluczowe dla Polski kwestie zniesienia wiz, współpracy w zakresie energetyki oraz nowych technologii. Polski prezydent w okresie swojej najaktywniejszej polityki amerykańskiej (lata 2017–2020) opierał ją przede wszystkim na bezpośrednich kontaktach z Trumpem. Z jednej strony przyniosło to pewne korzyści, choć nie zawsze wymierne, bowiem niektóre działania amerykańskiego prezydenta pozostały raczej w formie deklaracji. Z drugiej zaś nadmierne przywiązanie do takiej formy polityki przyniosło zakłócenia w stosunkach Polska–USA, w sytuacji kiedy nowym prezydentem został Biden. Wówczas możliwości Dudy w zakresie kreowania relacji ze Stanami Zjednoczonymi zostały wyraźnie zmniejszone.

4. Kontakty z Ukrainą

O wadze, jaką Duda przywiązywał do stosunków z Ukrainą świadczy liczba spotkań z przedstawicielami jej władz, nie tylko podczas oficjalnych wizyt międzypaństwowych, ale również przy okazji wszelkiego rodzaju szczytów, konferencji międzynarodowych, wizyt w ONZ. Duda w tym zakresie kontynuował politykę poprzednich polskich władz. Dotyczyło to konsekwentnego i często podkreślanego nieuznawania aneksji Krymu przez Rosję, przeciwstawiania się agresji w Donbasie i bycia promotorem integracji Ukrainy z Unią Europejską i strukturami północnoatlantyckimi. Z drugiej zaś strony w większym stopniu podkreślał kwestie wynikające z prowadzonej przez Prawo i Sprawiedliwość „polityki historycznej”, związanej w tym względzie z doprowadzeniem do wyraźnego potępienia przez Ukrainę ludobójstwa na Ukrainie w 1943 r. i jego sprawców. Jednocześnie wspierał inicjatywy na rzecz polsko-ukraińskiego dialogu na temat wspólnej trudnej przeszłości.

Duda spotkał się we wrześniu 2015 r. z premierem Arsenijem Jacenikiem, który odwiedził Polskę. W tym samym miesiącu rozmawiał z pre-

³¹ K. Sobczak, *Prezydent zapowiada weto do „lex TVN”*, <https://www.prawo.pl/prawo/lex-tvn-prezydent-zapowiada-weto,510440.html> [dostęp: 30.10.2021].

zydentem Ukrainy Petrem Poroszenką podczas 70. Sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ. W grudniu 2015 r. udał się z oficjalną wizytą na Ukrainę. Odbył tam spotkania z Poroszenką i Jaceniukiem, a także przewodniczącym Rady Najwyższej Wołodymyrem Hrojsmanem. Do kolejnych spotkań z Poroszenką doszło na Monachijskiej Konferencji Polityki Bezpieczeństwa (luty 2016 r.) i szczycie NATO w Warszawie (lipiec 2016 r.)³². We wrześniu 2016 r. Duda był jedynym zagranicznym gościem na obchodach 25. rocznicy uchwalenia Aktu Niepodległości Ukrainy. Prezydenci obu państw ogłosili wspólną deklarację wzywającą wspólnotę międzynarodową do zwiększenia wysiłków na rzecz zakończenia rosyjskiej agresji wobec Ukrainy, między innymi wprowadzenia kolejnych sankcji wobec Federacji Rosyjskiej. Rozmowy dotyczyły również zbliżenia między Ukrainą a NATO i Unią Europejską³³. Podobne sprawy poruszano w czasie wizyty Poroszenki w Polsce w grudniu 2016 r. Duda spotkał się „w cztery oczy” z prezydentem Ukrainy również w czasie 53. Monachijskiej Konferencji Polityki Bezpieczeństwa (luty 2017 r.), ostatniego pożegnania byłego kanclerza Niemiec Helmuta Kohla w siedzibie Parlamentu Europejskiego (lipiec 2017 r.), 72. sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych (wrzesień 2017 r.) i szczytu NATO w Brukseli (lipiec 2018 r.). Podstawowymi tematami tych spotkań były sprawy bezpieczeństwa, wsparcie dyplomatyczne Ukrainy wobec wspieranych przez Rosję działań rosyjskich separatystów, współpraca w dziedzinie wojskowej, poparcie dla integracji tego państwa z Unią Europejską i NATO, a także udzielenie pomocy gospodarczej przez Polskę.

Jednak ważną rolę odgrywały też kwestie historyczne. W czasie wizyty Dudy w grudniu 2015 r. pojawił się pomysł stworzenia Centrum Dialogu Polsko-Ukraińskiego, które miało posłużyć do zbliżenia stanowisk obu państw dotyczących problemów historycznych³⁴. W grudniu 2016 r.

³² Warto dodać, że udział Ukrainy w tym szczycie był między innymi rezultatem starań polskiego prezydenta. Zob. *Duda: Będę zabiegał, by Ukraina była na szczycie NATO w Warszawie*, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Duda-Bede-zabiegal-by-Ukraina-by-la-na-szczycie-NATO-w-Warszawie-3457362.html> [dostęp: 30.10.2021].

³³ *Wspólna deklaracja Prezydenta RP i Prezydenta Ukrainy*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosc/wizyty-zagraniczne/art,102,spotkanie-prezydenta-rp-i-prezydenta-ukrainy.html> [dostęp: 30.10.2021].

³⁴ A. Bieńczyk-Missala, *Polityka zagraniczna Polski w roku wyborów*, „Rocznik Strategiczny” 2015/2016, s. 316.

podczas wizyty Poroszenki w Polsce Duda zadeklarował tworzenie instytucji „instytucji dobrego sąsiedztwa”, mającej nie charakter polityczny, a istniejącej w perspektywie odniesienia do historii. Zgodnie z jego deklaracją miała ona służyć, „żeby pamiętać o tym, co było trudne i straszne, ale zarazem pokazywać w tym wszystkim, że były także elementy dobra i że to dobro między naszymi narodami zawsze było, a zwłaszcza pokazywać tych, którzy to dobro świadcząli”³⁵. Miało to dotyczyć między innymi uhonorowania osób, które w okresie historycznych konfliktów polsko-ukraińskich podtrzymywali braterstwo między narodami.

Z czasem kwestie te zaczęły dominować w kontaktach polsko-ukraińskich. Głównym tematem spotkania Dudy z Poroszenką w Charkowie w grudniu 2017 r. był sprawa zniesienia zakazu ekshumacji polskich ofiar rzezi wołyńskiej, wprowadzonego przez stronę ukraińską³⁶. W lipcu 2018 r. Duda przyjechał do Łucka, gdzie oddał hołd ofiarom „krwawej niedzieli” na Wołyniu. Nie spotkał się tam z przedstawicielami władz ukraińskich, bowiem w tym samym czasie Poroszenko uczestniczył w upamiętnieniu ukraińskich ofiar polskich partyzantów we wsi Sahryń. Doprowadziło to do wyraźnego pogorszenia stosunków polsko-ukraińskich. Również pierwsza wizyta nowego prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskigo w Polsce i jego rozmowy z prezydentem Dudą zdominowane były przez sprawy historyczne. Zełenski zadeklarował wówczas cofnięcie moratorium na ekshumacje oraz budowę na granicy polsko-ukraińskiej wspólnego pomnika pojednania. Prezydenci zdecydowali również o wznowieniu działalności dwustronnej grupy roboczej, zajmującej się spornymi kwestiami we wzajemnych relacjach³⁷.

Wizyta ta poprawiła wyraźnie kontakty polsko-ukraińskie. Podczas wizyty polskiego prezydenta na Ukrainie w październiku 2020 r. problemy związane z trudną historią ustąpiły miejsca sprawom kontaktów

³⁵ *Prezydent Andrzej Duda: Cały czas stoimy przy Ukrainie*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/art,124,duda-caly-czas-stoimy-przy-ukrainie-poroszenko-polska-strategicznym-partnerem.html> [dostęp: 30.10.2021].

³⁶ *Ukraińscy eksperci: wizyta prezydenta RP w Charkowie zmniejszyła napięcie w relacjach z Polską*, <https://dzieje.pl/aktualnosci/ukrainscy-eksperti-wizyta-prezydenta-rp-w-charkowie-zmniejszyla-napiecie-w-relacjach-z> [dostęp: 30.10.2021].

³⁷ *Prezydent Ukrainy: relacje Kijowa z Warszawą niezłe, przed nami tylko przyjaźń*, <https://dzieje.pl/aktualnosci/prezydent-ukrainy-relacje-kijowa-z-warszawa-niezle-przed-nami-tylko-przyjazn> [dostęp: 30.10.2021].

gospodarczych, energetyki, udziałowi Ukrainy w projektach Trójmorza oraz polskiego wsparcia dla reform w tym państwie³⁸. W 2021 r. w czasie odwiedzin Zełenskigo w Warszawie na uroczystościach 230. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja i Dudy w Kijowie z okazji 30-lecia Niepodległości Ukrainy, podstawowymi tematami było znów polskie poparcie dla ukraińskiego członkostwa w UE i NATO oraz podkreślenie integralności terytorialnej tego kraju w kształcie z czasu sprzed rosyjskiej aneksji Krymu. Podobne kwestie stanowiły też treść wspólnego artykułu Dudy i Zełenskigo opublikowanego w sierpniu 2021 r. we francuskim dzienniku „Le Figaro”.

5. Podsumowanie

W polityce Andrzeja Dudy w latach 2015–2021 można wyróżnić kilka obszarów priorytetowych. Pierwszym z nich jest poszerzenie kontaktów pomiędzy państwami Europy Środkowej należącymi do Unii Europejskiej. W tym względzie udało mu się zbudować Trójmorze, służące wyrównaniu przewagi gospodarczej Europy Zachodniej i poszerzeniu integracji Unii Europejskiej o oś Północ–Południe. Mniej natomiast udane okazały się starania o budowę w regionie jednolitego bloku politycznego i bezpieczeństwa. Kolejnym priorytetem było zapewnienie bezpieczeństwa Polski w oparciu o bliski sojusz ze Stanami Zjednoczonymi. Można tu zauważyć pewne sukcesy, jednak sposób oparcia go o bezpośrednie kontakty z prezydentem USA, choć daje doraźne korzyści, w długofalowej perspektywie oznacza, że musi on być w pewnej mierze odbudowywany przy każdej zmianie amerykańskiej administracji. W przypadku Ukrainy Duda natomiast w znacznej mierze kontynuował politykę Bronisława Komorowskiego i rządu PO–PSL. Z drugiej strony jednak szersze akcentowanie zaszczości historycznych przez PiS doprowadziło do pewnego kryzysu w stosunkach polsko-ukraińskich. Choć należy przyznać, że Duda w tym względzie rzadko odgrywał rolę zarzewia konfliktu, a częściej był czynnikiem pracującym na rzecz jego wygaszenia.

---

³⁸ M. Drabczuk, *Wizyta prezydenta RP Andrzeja Dudy na Ukrainie w dniach 11–13 października 2020*, <https://ies.lublin.pl/komentarze/wizyta-prezydenta-rp-andrzeja-dudy-na-ukrainie-w-dniach-11-13-pazdziernika-2020/> [dostęp: 30.10.2021].

Bibliografia

- Banaszak B., *Kompetencje Prezydenta RP w zakresie spraw zagranicznych i ich realizacja*, [w:] *Instytucje prawa konstytucyjnego w dobie integracji europejskiej. Księga jubileuszowa dedykowana prof. Marii Kruk-Jarosz*, red. J. Wawrzyniak, M. Laskowska, Warszawa 2009.
- Baza USA w Polsce. Duda proponuje nazwę „Fort Trump”, <https://www.rp.pl/kraj/art1739981-baza-usa-w-polsce-duda-proponuje-nazwe-fort-trump>.
- Bielecki J., *USA zamykają drzwi przed Polską. Barack Obama nie spotka się z Andrzejem Dudą*, <https://www.rp.pl/kraj/art11119331-usa-zamykaja-drzwi-przed-polska-barack-obama-nie-spotka-sie-z-andrzejem-duda>.
- Bieńczyk E., *Donald Trump poparł Andrzeja Dudę przed wyborami: „Liczę, że mój przyjaciel odniesie sukces”*, https://www.rmf24.pl/raporty/raport-wybory-prezydenckie2020/najnowsze-fakty/news-donald-trump-poparl-andrzeja-dude-przed-wyborami-licze-ze-mo,nld,4573039#-crp_state=1.
- Bieńczyk-Missala A., *Polityka zagraniczna Polski w roku wyborów*, „Rocznik Strategiczny” 2015/2016.
- Chorążewska A., *Model prezydentury w praktyce politycznej po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r.*, Warszawa 2008.
- Ciapała J., *Prezydent w systemie ustrojowym Polski (1989–1997)*, Warszawa 1999.
- Czaputowicz: *Trójmorze nie jest konkurencją dla UE*, <https://forsal.pl/artykuly/1432895,czaputowicz-trojmorze-nie-jest-konkurencja-dla-ue.html>.
- Deklaracja wsparcia finansowego USA dla Inicjatywy Trójmorza*, <https://ies.lublin.pl/komentarze/deklaracja-wsparcia-finansowego-usa-dla-inicjatywy-trojmorza/>.
- Drabczuk M., *Wizyta prezydenta RP Andrzeja Dudy na Ukrainie w dniach 11–13 października 2020*, <https://ies.lublin.pl/komentarze/wizyta-prezydenta-rp-andrzeja-dudy-na-ukrainie-w-dniach-11-13-pazdziernika-2020/>.
- Duda o współpracy Polska–USA: *Jeszcze nie tak bliska jak za Trumpa*, <https://www.rp.pl/polityka/art18942181-duda-o-wspolpracy-polska-usa-jeszcze-nie-tak-bliska-jak-za-trumpa>.

- Duda: *Będę zabiegał, by Ukraina była na szczycie NATO w Warszawie*, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Duda-Bede-zabiegal-by-Ukraina-byla-na-szczycie-NATO-w-Warszawie-3457362.html>.
- Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 1998.
- Gniazdowski M., *Trójmorze – nowy instrument w polskiej polityce zagranicznej*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2017, nr 4.
- Grzybowski M., Mikuli P., *Realizacja konstytucyjnych kompetencji Prezydenta RP w sferze stosunków międzynarodowych*, [w:] *System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa*, red. M. Grzybowski, Warszawa 2006.
- Joint Declaration of The Sixth Summit of The Three Seas Initiative*, <https://www.prezydent.pl/en/news/art,1265,joint-declaration-of-the-sixth-summit-of-the-three-seas-initiative.html>.
- Kowal P., Orzelska-Stączek A., *Inicjatywa Trójmorza: geneza, cele i funkcjonowanie*, Warszawa 2019.
- Lasiuk P., *Donald Trump w Polsce. Analiza dyskursu prawicowych tygodników opinii*, „Studia Medioznawcze” 2018, nr 2.
- Parafianowicz Z., Potocki M., *Szczerski: Trójmorze rośnie dzięki współpracy z Rumunią i Chorwacją*, <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/973435,szczerski-trojmorze-rumunia-chorwacja.html>.
- Politycy o zniesieniu wiz do USA*, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C522501%2Cpolitycy-o-zniesieniu-wiz-do-usa.html>.
- Prezydent Andrzej Duda: Cały czas stoimy przy Ukrainie*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/art,124,duda-caly-czas-stoimy-przy-ukrainie-poroszenko-polska-strategicznym-partnerem.html>.
- Prezydent Duda rozmawiał z prezydentami USA, Ukrainy i szefem Rady Europejskiej*, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C410052%2Cprezydent-duda-rozmawial-z-prezydentami-usa-ukrainy-i-szefem-rady-europejskiej.html>.
- Prezydent Ukrainy: relacje Kijowa z Warszawą niezłe, przed nami tylko przyjaźń*, <https://dzieje.pl/aktualnosci/prezydent-ukrainy-relacje-kijowa-z-warszawa-niezle-przed-nami-tylko-przyjazn>.
- Prezydent: Państwa Trójmorza są współtwórcami Europy Środkowej – sprawczej i podmiotowej*, <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/1263177,przemowienie-andrzeja-dudy-na-szczycie-trojmorza.html>.

- Prezydent: Wizyta Donalda Trumpa wzmacnia pozycję Polski*, <https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/7955,Prezydent-Wizyta-Donalda-Trump-a-wzmacnia-pozycje-Polski.html>.
- Sobczak K., *Prezydent zapowiada weto do „lex TVN”*, <https://www.prawo.pl/prawo/lex-tvn-prezydent-zapowiada-weto,510440.html>.
- Sobczyk K., *Współpraca ośrodków prezydenckich państw wschodniej flanki NATO w toku przygotowań do szczytu Sojuszu w Warszawie*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2016, nr 1–4.
- Soloch P., Pietrzak P., *Szczyt NATO w Warszawie: uwarunkowania, rezultaty, wnioski dla Polski*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2016, nr 1–4.
- Spotkanie prezydentów Andrzeja Dudy i Donalda Trumpa*, https://www.pism.pl/publikacje/Spotkanie_prezydentow_Andrzeja_Dudy_i_Donald_Trumpa.
- Status Report of 2021*, <https://projects.3seas.eu/report>.
- Szczerski K., *Utopia Europejska. Kryzys integracji i polska inicjatywa naprawy*, Kraków 2017.
- Szułdryński M., *Krzysztof Szczerski: Trójmorze nie jest alternatywą dla UE*, <https://www.rp.pl/wydarzenia/art10946661-krzysztof-szczerski-trojmorze-nie-jest-alternatywa-dla-ue>.
- The Second Summit of the 3 Seas Initiative. Joint Declaration*, <https://www.ceep.be/www/wp-content/uploads/2017/07/THE-SECOND-SUMMIT-OF-THE-3-SEAS-INITIATIVE-joint-declaration-2017.pdf>.
- The Three Seas Initiative Investment Fund, <https://3siif.eu/>.
- Trybunał Konstytucyjny, *Spór kompetencyjny dotyczący określenia centralnego konstytucyjnego organu państwa, który uprawniony jest do reprezentowania Rzeczypospolitej Polskiej w posiedzeniach Rady Europejskiej*, <https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/komunikaty-prasowe/komunikaty-po/art/2930-spor-kompetencyjny-dotyczacy-okreslenia-centralnego-konstytucyjnego-organu-panstwa-ktory-upraw>.
- Ukraińscy eksperci: wizyta prezydenta RP w Charkowie zmniejszyła napięcie w relacjach z Polską*, <https://dzieje.pl/aktualnosci/ukrainscy-eksperci-wizyta-prezydenta-rp-w-charkowie-zmniejszyla-napiecie-w-relacjach-z>.
- USA: Rząd zatwierdził 300 mln dolarów na Fundusz Trójmorza*, <https://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/1498747,usa-rzad-dotacja-fundusz-trojmorze-energetyka-transport-infrastruktura.html>.

- W USA Prezydent zabiegał o poparcie kandydatury Polski do RB ONZ*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,122,w-usa-prezydent-zabiegal-o-poparcie-kandydatury-polski-do-rady-bezpieczenstwa-onz.html>.
- Wojtaszak A., *Stanowisko państw Europy Środkowej wobec Inicjatywy Trójomorza*, „Społeczeństwo i Polityka” 2021, nr 1.
- Wójcik Ł., *Pięć lat Dudy. Polsce PiS bliżej do Ameryki niż Europy*, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1961274,1,piec-lat-dudy-polsce-pis-blizej-do-ameryki-niz-europy.read>.
- Wspólna deklaracja o polsko-amerykańskim partnerstwie strategicznym*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,1131,prezydenci-polski-i-usa-podpisali-wspolna-deklaracje-o-partnerstwie-strategicznym.html>.
- Wspólna Deklaracja o Współpracy Obronnej w zakresie obecności sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,1440,wspolna-deklaracja-prezydentow-o-wspolpracy-obronnej-w-zakresie-obecnosci-sil-zbrojnych-usa-na-terytorium-rp.html>.
- Wspólna deklaracja Prezydenta RP i Prezydenta Ukrainy*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,102,spotkanie-prezydenta-rp-i-prezydenta-ukrainy.html>.
- Wspólna deklaracja w sprawie Inicjatywy Trójomorza*, <http://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,105,wspolna-deklaracja-w-sprawie-inicjatywy-trojmorza.html>.
- Wystąpienie Prezydenta RP Andrzeja Dudy podczas Dubrovnik Forum 2016, 25 sierpnia 2016 r.*, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/art,69,wystapienie-prezydenta-rp-pa-na-andrzeja-dudy-podczas-dubrovnik-forum-2016.html>.

Abstrakt

W obecnym stanie ustrojowym uprawnienia polskiego prezydenta do prowadzenia samodzielnej polityki zagranicznej są dość ograniczone. Jednak w przypadku prezydentury Andrzeja Dudy występują pewne obszary, w których jego działania w latach 2015–2021 miały charakter dominujący. Dotyczyło to przede wszystkim inicjatywy Trójomorza, której celem jest integracja w dziedzinie go-

spodarki i infrastruktury państw Europy Środkowej. Polski prezydent był i jest głównym architektem tego projektu. Ponadto odgrywa istotną rolę w kreowaniu stosunków Polski z Ukrainą, a przede wszystkich ze Stanami Zjednoczonymi. Należy zauważyć, że w tych ostatnich przypadkach były one blisko związane z kolejnym zakresem pozostającym częściowo w gestii polskiego prezydenta – polityką bezpieczeństwa.

Słowa kluczowe: prezydent, Andrzej Duda, polityka zagraniczna, Stany Zjednoczone, Trójmorze, Ukraina

The main priorities of President Andrzej Duda's foreign policy

Abstract

In the present state of the political system, the powers of the Polish president to conduct an independent foreign policy are quite limited. But, in the case of the Andrzej Duda presidency, there are certain areas in which his activities between 2015–2021 were dominant, however. It mainly concerned the Three Seas Initiative, the aim of which is to integrate the economy and infrastructure of Central European countries. The Polish president was and still is the main architect of this project. Moreover, he plays an important role in shaping Poland's relations with Ukraine, and above all with the United States. It should be noted that in the latter cases, they were closely related to another scope partly within the remit of the Polish president – security policy.

Keywords: President, Andrzej Duda, foreign policy, United States, Three Seas Initiative, Ukraine